

DELAVSKA

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejema

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 5,-, za četrt leta Din 15,-, za pol leta Din 30,-; za inozemstvo Din 7,- (mesečno) — Oglas: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Delavskega zbora, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. Štev. čekovnega računa 14.900

Rudar — človek

Kaj pomeni za delavstvo strokovna organizacija, ve dandanes najbolje rudar. Odkar je zapustilo rudarsko delavstvo svoje strokovne organizacije, se je njihov položaj slabšal dan za dnem. Nobene odporne sile ni predstavljalo več, padala je samozavest in danes lahko rečemo, da rudar ni več tisti rudar, kot je bil pred desetletji ali kot je dandanes še vedno tam, kjer je tesno organiziran v svojih sindikatih. Kje so časi, ko so rudarji samozavestno nastopali v svojih rudarskih uniformah, ponosni so bili na svoj stan in povsod so doživljali občudovanje in spoštovanje. Njihovi nastopi so bili prava manifestacija delu. »Delu slava, delu čast, delu oblast!« To geslo si bral z njihovih obrazov in vsak njihov korak v skupnem nastopu je bil nov podudarek delu. Ta rudarska samozavest, njegov ponos in zadovoljnost so bili v blagoslov njemu in vsej njegovi okolici.

Toda naši rudarji so po bridkem razočaranju v prvih povojnih letih zapustili svoje strelske jarko, odložili so svoje obrambno orožje in se prepustili valovom najbolj razburkanega življenja. Velekapital je hitro začutil kapitulacijo rudarskega delavstva in takoj pričel z bombardiranjem pravic rudarjev. Spuščal je težke granate, eno za drugo, zniževal plače, vpeljal priganjaški sistem, daljšal dnevni delovni čas in krajšal delovne dni v tednu brez ozira na to, koliko prenese rudarjeva narava, brez ozira na higijensko in moralno stran. Rudar je izgubil svoj ponos, samozavest, krivil je hrbtenico od udara do udara, vedno globlje je klonil svojo glavo. Padal je in padal in danes je rudar kot ubogi Lazar, ki kljub svojim žilavim mišicam in kljub delavoljnosti čaka, kdaj bo padla drobnitica z bogatinove mize, ali pa kdaj mu bo javna dobrodelnost dala vsaj najnujnejše za prazni želodec.

Ko človek hodi po rudarskih revirjih, opazuje njihovo življenje in vidi njihova bivališča po kolonijah, se čudom sprašuje, če je to res rudar. Ali je to res človek, ki z velikim naporom, v neprestani življenjski nevarnosti koplje dan za dnem velikansko bogastvo, katerega blagoslov se z rudarskimi vozički s premožem vred odpelje iz žalostnih grap rudarskih revirjev? Skoraj neverjetno, toda bridka resnica. Z vozički vozijo rudarji dan za dnem iz revirjev svojo srečo, svoje zadovoljstvo in blagoslov svojega dela, v njihovih vrstah pa ostaja le pomanjkanje, revščina, bolezen in obup...

Težke čase preizkušnje doživlja danes rudar. Kljub vsem težavam bo moral iti sam v sebe in trezno premotriti svoj položaj, v največjem trpljenju bo moral dvigniti zopet svojo glavo, vzravnati hrbtenico in skleniti v svojem sreču novo borbo za svojo staro pravdo in korak za korakom zopet uveljavljati svojo pravico. Lahka je bila pot navzdol, težja bo navzgor, toda nujno potrebna. Kajti tudi rudar je človek, ki ima pravico do dostojnega življenja, da mu delo ni v trpljenje kakor danes, ampak v blagoslov, v ponos in čast. Dostojno mora preživljati sam sebe s svojim trdim delom, otroci mu ne smejo biti v nesrečo in bolečino, ko jih gleda okrog sebe sestradane in v pomanjkanju, ampak v srečo in zadovoljstvo. Rudar ne sme biti zgolj sredstvo za pridobivanje in trpljenje, ampak mora biti človek — krona stvarstva!

Rudar, dvigni se! Postani zopet človek! Raztrgaj verige suženjstva, v katere te je vklenila malodušnost in brezbriznost! S svojo močno roko in žilavo voljo koplji tudi sebi boljšo bodočnost in pogled preko vseh dnevnih težav v daljo in nameri svoj korak za ciljem, da

„Omladne puhlice“

Že v zadnji »Del. Pravici« smo omenili, da bomo dali gosp. ravnatelju Mohorjeve tiskarne meritorni odgovor na njegove navedbe v »Slovincu« št. 200 v tej številki.

Kdor je pazljivo prebral dotični dopis iz Celja v »Del. Pravici«, je mogel — seveda na temelju primerne objektivnosti — ugotoviti, da ni bil smisel dopisa blatenje vere in Cerkve, ampak kritika, da ni v redu, posebno še v sedanjem težkem času, da mi katoličani, še bolj velja to za duhovnike, drugače učimo in drugače živimo.

Vsak pameten človek ve, da je sedaj kriza, da mora ta ali oni v tej krizi napraviti korak, ki mu je neljub. Ravno kriza naj bi pa pokazala vso veličino krščanstva. Po naravnem zakonu že ima vsak človek pravico do gotovih dobrin na zemlji, zlasti pa do onih, ki jih sam ustvarja. Ta nauk je potrjen tudi po krščanstvu. Zato ne bi smel biti nastavljenec v kakem podjetju le nastavljenec, ampak nekak sotrudnik, solastnik. Saj ne bo nihče trdil, da je storitev nastavljenca v celoti krita s plačo, ki jo dobi vsak teden ali pa vsakih 14 dni. Čim dalje je kdo v kakem podjetju, tem večje obveznosti ima podjetje do njega. Kapitalizem tega ne priznava. Po njegovi morali je pravično in pošteno, da vrže podjetnik delavca, uslužbenca na cesto, pa čeprav je pustil v podjetju svoja najlepša leta, ako je to koristno za dobiček podjetja. Menimo, da je odpust uslužbenca, ki vrši že 20 let svojo službo v istem podjetju, naravnost nemoralna in vnebovpijoča krivica.

Gospod ravnatelj Zeichen je šel mimo tega in je hotel vse to zakriti z res omladnimi publicami in se je skrtil za obhajila itd. Le resnica vas bo osvobodila. Resnica pa je, da je silno nevarno, da stojijo na čelu gospodarskih podjetij duhovniki, ako ti duhovniki ne ustvarijo kaj takega, da bo vsak moral in mogel reči: »Dobro delajo!« Ako bodo pa taka podjetja capljala za kapitalisti, se v svojem poslovanju posluževala kapitalističnih metod, potem bo delavstvo kazalo na take vodje in reklo, da niso le prijatelji kapitalizma, ampak da so kapitalisti sami.

Kakšne pa so kapitalistične metode? Uslužbenec ni sodelavec, podjetnik nima do njega drugih obveznosti, kakor zakonitih. Zakonito kritje brez moralnega pa absolutno ne zadošča, da bi zavaroval eksistenčne pogoje.

V obratu naj ne vlada svobodna zavest dolžnosti, ampak priganjaški sistem. Ravno radi tega je možno, da izpodrinejo starejše, uvidevne nastavljen-

po treh dolgih dneh pokopa doživiš zopet vstajenje sebi v srečo in blagoslov.

To pot in do tega velikega cilja pa more priti delavstvo edino le po polni skupnosti, ki je vtelešena v strokovni organizaciji. Strokovna organizacija je formacija delavskih bataljonov, ki bodo z uspehom vodili ofenzivo proti zmaterializirani človeški družbi. Toda ta ofenziva ne bo več ofenziva za košček kruha, ali prošnja za milodare, ampak borba za človeka, za njegovo dostojanstvo. Ta boj ne bo več boj rudarjev ali papirničarjev, kovinarjev ali viničarjev zgolj za njih eksistenčno vprašanje, ampak bo boj za srečo in blagoslov vsega človeštva.

Danes, ko kapitalizem ogroža življenje ne le ročnega delavstva, ampak tudi malega obrtnika, kmeta in inteligenta, grozi prav za prav z razsulom vse človeške družbe, ni boj rudarja več zgolj njegova zadeva, ampak mora biti zadeva vsakogar, ki hoče dobro človeški družbi.

ce mladi štrebarji, ki hočejo in dejansko rastejo na konto svojih sotovarišev.

S priganjaškim sistemom so v zvezi redukcije. Gospod ravnatelj, le preiščite svojo notranjost, pa boste ugotovili, da ste včasih brez potrebe jemali v službo ljudi — seveda iz gotovega namena. Ti ljudje so še v službi, starejši in dolgoletnejši uslužbenci so pa na cesti.

Kapitalistični gospodarski sistem daje voditeljem visoke plače. S tako plačo bi moglo izhajati več družin. Zato morajo nižji nastavljenici imeti čim nižje plače, končno jim cesta vzame še to.

Če vlada tudi v katoliških podjetjih taka kapitalistična morala, po vrhu še v podjetjih, katere vodi duhovnik, ali je čudno, če trdi delavstvo, sodeč po videzu, da je duhovnik prijatelj kapita-

Delavstvo in politika

Glasilo krščanskih nemških kovinarjev piše k razburljivim političnim dogodkom v Nemčiji sledeče:

Pri volitvah so bili postavljeni vsi upi na volitve in da se bo država spremenila po volitvah v deželo, kjer tečeta med in mleko. To prepričanje o vsemoči glasovalnega listka je prava marksistična misel. Na socialističnem strankinem zborovanju se je uporabila in seveda napačno tolmačila Marksova krilatica: »Mi moramo vbiti vsakemu delavcu v glavo, da je vsaka mezda politična. Delavske žene, ki gredo na volišče, se morajo zavdati, da določujejo s tem višino mezd, ceno kruha in mesu!« Tako je bila delavstvu sugerirana misel, da se z glasovalnim listkom najbolj upliva na gospodarstvo in državo.

Ne zanikujemo pravic in dolžnosti, ki jih ima delavec v politiki z ozirom na svoj stan! Ne to! Pribiti hočemo, da je napačno, če se misli, da je dovolj za delavca, da izpolni svojo volivno dolžnost, nato pa prepusti svojo usodo vladni in državni. Kdor tako misli, more misliti tudi drugo, namreč, da mu je vsaka samopomoč in organizacija nepotrebna! Ti morajo kmalu uvideti, da so se varali, ker država ne more in ne stori vsega, kar so od nje pričakovali. Ti, ki stavijo vse nade na državo in vlado, prično kmalu vzdihovati in klicati:

»Izgubili smo zaupanje v državo in njeno pomoč! Zakaj trpi država take razmere? Zakaj dopušča, da si ljudje, ki nič ne delajo, prilasačajo ves dobiček dela drugih? Zakaj ne prepove, da trdka ne sme metati svojih uslužbencev na cesto po mili volji? Zakaj dopušča kapi-

Predvsem pa je seveda vprašanje bodočnosti zadeva delavstva samega, vprašanje rudarske bodočnosti, zadeva rudarja samega. Naj bi do tega spoznanja prišli rudarji čim prej in pričeli uspešno kovati svojo boljšo bodočnost z vso potrebno požrtvovalnostjo in brezpogojno vztrajnostjo. Ko bo vsak rudar organiziran, ko bodo vsi kot en mož delali v svojih sindikatih za svojo sveto rudarsko, delavsko in človeško stvar, za človeka, vsi sindikati skupaj pa kot en sindikat, takrat se bo pokazala zarja boljše bodočnosti, v katero bomo vsi delavci s smehljajem na ustnicah korakali.

Naj bi kongres rudarjev, katerega sklicuje Jugoslovanska strokovna zveza za dan 16. oktobra 1932 v Laškem, donesel svoj potrebni delež k tej skupni akciji in temu skupnemu cilju. To je želja vsakega krščanskega socialista, ki stremi za edinim ciljem, ki je izražen v dveh besedah: Rudar — človek. S. Z.

lizma? Seveda se godi krivica. Žalibog je pa tako, da večino požrtvovalnih značajev in resničnih garačev v vinarstvu Gospodovem zakrije velika manjšina tako zvanih gospodarstvenikov. Le taki stojijo na vidnih mestih, da jih množica presoja in ocenjuje. Toda ti niso luč in ne ustvarjajo niti kulture niti ne pridobivajo duš za to, za kar so se kot duhovniki namenili.

Ko bi vladal pravi duh, prava ljubezen, bi vse drugo moglo odpasti, tudi bajka, da ni na razpolago denarja. Tudi historija o blagajniški knjigi ni prav nič zanimiva; blagajniška knjiga sicer lahko veliko pove, more se pa ta govor tudi precej prikrasiti.

Potrebno je bilo, da smo se nekoliko dalje pomudili pri tej zadevi. Imamo pa tudi pravico. Saj smo tudi mi krščanski socialisti naročniki Mohorjeve družbe in nam ni vseeno, kakšen duh vlada v tem ljudskem podjetju.

talistom, da silijo delati svoje delavce 10 in še več ur? Zakaj pomaga podjetnikom tiskati plače navzdol in zakaj stoji v slučaju stavke na strani delodajalcev s svojo policijo?«

Tako se izražajo obupanci, ki stavijo vse svoje nade v politične stranke, na volitve, na politike in državo. Tako pa more zdvojiti le človek, ki ne zna potegniti meja med državno močjo in samopomočjo. Ti ljudje ne opazijo in ne razumejo, da gre vse moderno gospodarsko življenje med dvema frontama: med organizacijami delodajalcev in med strokovnimi organizacijami delavstva. Oni, ki menijo, da so vse socialne pridobitve dar dobrohotne gospode, se kruto motijo in morejo ravno danes videti, da leži vsa peza odgovornosti in borbe za socialne pridobitve le na ramah delavstva in njegove organizacije. Marsikdo pozablja, da ni nazadnje glavno, kakšna socialna zakonodaja je v državi, ampak da je glavno, kdo zahteva izvajanje vseh onih določb, ki so delavstvu koristne. V mnogih državah so boljši zakoni kot pri nas, pa se godi delavstvu slabše kot nemškemu, ker ravno v teh državah ni močne strokovne organizacije, ki bi mogla skrbeti s svojim vplivom, da se tozadevni predpisi tudi izvajajo.

Mi kot strokovničarji moramo uporabiti vsako sredstvo za zastopanje delavskih interesov, pa naj je to stranka ali državna politika, ali občina ali država. Vse delovanje pa moramo spraviti v sklad. Temelj vsemu našemu delu je in mora biti strokovna organizacija. Delavske interese bomo tem lažje zastopali, čim močnejša bo organizacija po članstvu in v financah. V demokratični družbi more priti tudi moralna pravica le toliko v poštev in do zmage, v kolikor je jaka ona sila, ki stoji za njo — v našem slučaju je to: strokovna organizacija.

Vajenski dom v Ljubljani

V nedeljo, dne 11. septembra je prevzvišeni škof dr. Rožman blagoslovil vogelni kamen Vajenskega doma v Ljubljani. Odbor Vajenskega doma obstoji iz sledečih gospodov: Valentin Tomc, preds.; Avgust Martinčič, podpredsednik; Andrej Azman, Niko Batestin, Franc Cvek, dr. Josip Dermastia, Ivan Krvina, Alojzij Stroj, Alojzij Vodnik. Jugoslovanska strokovna zveza k blagoslovitvi ni bila povabljena. Morda radi tega ne, ker se zbirajo v Krekovi mladini pri JSZ mojstri ne pa vajenci. Dom so posvetili Kristusu-Delavcu.

Poročila z delavskih bojišč

Jugoslovanska strokovna zveza

Papirničarji

Preteklo nedeljo 11. septembra 1932 so imeli zastopniki večveke in medvodske strokovne skupine papirničarjev skupno sejo v prostorih JSZ v Ljubljani, ki sta ji prisostvovala od načelstva JSZ načelnik in blagajnik.

Seja je razpravljala o gmotnem položaju papirniškega delavstva, o njegovi brezposelnosti ter ostalih razmerah. V teh smereh je bilo sprejetih več predlogov. Dalje se je razpravljalo o strokovni organizaciji papirniškega delavstva. Tudi glede te je bilo sklenjenih več potrebnih stvari. Da se poudari popolna enotnost papirniškega delavstva in da se ustvari širok pokret stroke ter da se izvrši organizacija še neorganiziranih papirničarjev ostalih rajonov, se je sklenilo, da se v smislu pravil in poslovnika JSZ organizira skupen forum za papirniško stroko: »Strokovna podzveza papirničarjev JSZ«, ki ima sedež v Vevčah. Njen odbor (doslej le strokovni odbor papirničarjev imenovan) se je konstituiral takole: Predsednik Sotler, tajnik Rešek, odbornik Panžgeršič iz Vevč ter podpredsednik Peternel in odbornik Lap iz Medvod. Odbor papirniške podzveze je takoj prevzel posle in jih bo vodil v strokovnem pogledu v prav istem smislu kot bivša papirniška »Zveza«. Papirničarji naj pričakujejo, da se prične v bodoče s sistematičnim delom za njihov položaj — seveda le ob sodelovanju vsakega posameznika.

Da se papirniško gibanje učvrsti tudi v moralnem oziru, se bo vršil letos kongres papirniške stroke, o katerem je tudi že razpravljala seja, ki ga pa v podrobnostih pripravljajo »Strokovna podzveza papirničarjev«.

Rudarji

Trbovlje. Dne 11. septembra 1932 je bila seja strokovnega odbora rudarjev. Zastopane so bile skupine iz Trbovelj, Zagorja, Hrastnika in Hude jame. Tudi centrala je poslala svoja zastopnika. Na seji smo obravnavali vprašanje kongresa, njegovo tehnično in strokovno organizacijo. Določili smo tudi natančnejši spored, katerega objavimo v prihodnji številki.

Trbovlje. Iz zapadnega obrata prihajajo vedno ostreje pritožbe, da ne dobe delavci v rov pitne vode in da nima obratovodstvo v slučaju nezgod potrebnega in predpisane obvezila za rane ponesrečencev. Pred kratkim se je ponesrečil rudar Zagar, kateremu so morali zvezože rane obvezati z raztrganim telovnikom. Ni čuda, če je toliko zadržan. Na drugi strani pa ni pitne vode, katera je potrebna za izpiranje rane! Predstojništvo bratovske skladnice in zdravnik pozivljamo, da napravijo tukaj vendar enkrat red, da ne bo vedno pritožb. Mnenja smo, da rudarji dovolj drago plačajo prispevke za zdravljenje, voda pa tudi ni tako draga, da je ne bi mogli privoščiti delavcem.

Ta mesec se otvori pri nas takozvana ljudska kuhinja, v kateri bodo dobili brezposelni dvakrat na dan hrano in sicer opoldne in zvečer. Za enkrat pridejo vpoštev najbednejši, ki jih je 150 po številu. Veliko je bilo potrebnega dela in priprav, da smo vsaj to skupaj spravili. Posebno veliko zanimanje za brezposelne je pokazal tukajšnji duh. svet. g. Gašparič in sedaj tudi g. nar. posl. Pavlič. Vedno in povsod prosil podpor za brezposelne rudarje. V tem oziru zasluži res vse priznanje kot poslanec in duhovnik. Koliko časa bodo mogli biti podpirani s hrano ti brezposelni, bo odvisno od raznih dohajajočih podpor. Kakor vidimo, dohajajo dosedanje podpore le od siromašnih slojev, od boljše situiranih pride na pomožni odbor le prav malo. Vsekakor velja gotovo tudi apel škofijskih ordinarijotov premožnejšim in tudi tistim, kateri imajo koristi od rudarjev. Največ podpor je dosedaj došlo iz kmečkih župnij, v katerih se ljudstvo drži zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe.«

Stavbinsko delavstvo

Strokovna skupina slikarjev, pleskarjev in erkoslikarjev.

Ljubljana. Pri skupini slikarjev, pleskarjev in erkoslikarjev se je vršil pretekli teden izredni občni zbor v kratkem času po ustanovnem občnem zboru, ki se je vršil 1. julija t. l. Izredni občni zbor je bil klic potrebe, da se še bolj stabilizira delo, ki se je takoj v začetku pričelo zelo razvijati. Nihče ne bo mogel zaveziti tega silnega gibanja v naših vrstah, ker se je samozavest trdno ukoreninila v naših dušah. Izredni občni zbor, ki se je vršil pretekli teden je pokazal vse to:

Tov. Novak je otvoril izredni občni zbor, toplo pozdravil ogromno število članstva in takoj podal besedo delegatu centrale tov. Rozmanu. Ta je v krasnih in zanosnih besedah poudaril silen in važen pomen strokovnih organizacij v boju za boljši kruh in za ohranitev naših okrnjenih pravic. Članstvo mu je bilo hvaležno za njegove iskrene besede. V drugi točki je podal tov. Novak poročilo predsedstva skupine. Iz njegovih besed je razvidno, da je odbor skupine opravil že ogromno delo v tem kratkem času pri desetih sejah in treh članskih sestankih, to je od 1. julija 1932 pa do 1. septembra 1932. Podporni fond skupine SPC, ki je organiziran na jako dobri in zdravi podlagi, funkcionira brezhibno v obče zadovoljstvo. V vsem delu pa je

bila edino ena črna pika, ki pa je že popravljena in sicer prav temeljito. Nihče nam ne bo zameril, če se na tem mestu zahvalimo tov. Črnetu Rudolfu, predsedniku skupine slikarjev in pleskarjev in erkoslikarjev, tov. Butinarju Jožetu, gospodarju načelstva in tov. Novaku, ki so to črno piko tako temeljito izbrisali iz telesa skupine SPC. V naslednji točki je revizor tov. Vrhove pohvalil delo odbora in predlagal absolutorij. — Pri volitvah je bil izvoljen nov odbor z malimi spremembami. Za predsednika je bil izvoljen tov. Novak Cvetič. V odbor so bili voljeni sledeči člani, ki so si takoj po občnem zboru razdelili delo: tov. Rudolf Černe, podpredsednik, pleskar; tov. Joža Martinc, tajnik, slikar; tov. Jakob Pogačar, blagajnik, pleskar; tov. Anton Hudež, gospodar, pleskar. Odborniki: tov. Strnad Ludvik, slikar, Hribar Iv., pleskar, Vrhove Janez, pleskar. V nadzorni odbor tov. Tremel Albert, pleskar, Krištofelc Jakob, pleskar, in tov. Borštner Stefan, pleskar. Pri slučajnostih je par tovarišev izrazilo svoje pomisleke in predloge, kar se je pa vse zadovoljivo rešilo.

Tovariši! Novi odbor nudi sigurno jamstvo, da bomo šli odločno proti našim ciljem, samo podprite svoje voditelje z rednim plačevanjem in agitacijo za našo organizacijo.

Ljubljana. Uradne ure skupine slikarjev, pleskarjev in erkoslikarjev so do predključak ponedeljek ob pol 7 zvečer dalje v prostorih Jugoslovanske strokovne zveze, Delavska zbornica, Miklošičeva 25, I. nadstr.

Tovariši zaupniki! Prosim Vas, da poberete članske legitimacije radi kontrole. Oddati jih morate do ponedeljka 19. septembra t. l. — Predsednik.

Kovinarji

Volitve v skupščino krajevne bratovske skladnice.

Jesenice. V torek, dne 20. t. m. se vršijo volitve delegatov v skupščino krajevne bratovske skladnice. Volitve se vršijo v tovarni na Savi, na devetih volilnih edinicah in sicer:

1. Martinarna;
2. Zična valjarna;
3. Zičarna in hladnodelna valjarna (v tej edinici volijo tudi oddelki: pocinkovalnica, skladišče, lužarna in žarilnica);
4. Zrebljarna in zavijalnica;
5. Cevarna in naprava kisika;
6. Mehanična delavnica in livarna (v tej edinici volijo tudi oddelki: tesarji, mizarna, kotlarna in kovačnica);
7. Ekonomat in Na planem;
8. Zidarji in opekarna;
9. Električni oddelek.

Upton Sinclair:

DOLARJI

roman

(Naslov v izvirniku: Mountain City)

V tem letu krize je čarovnica Skrb prvič zajahala Jedov hrbet in pahnila Jeda v obupavanje. Ali je mogoče, da bi ugasnile žareče sanje o slavi, da bi on nasedel in brez moči obtičal na poti kakor eden od tistih neznatnih človečkov, da bi bil trgovski pomočnik kakor brat Tom, ali morda zavarovalni ali zemljiški agent? Ali se bo moral ponižati in pomagati sestri pri vodstvu tretjerazrednega pensiona, ali bo vsak teden prihranil dolar in ga nesel v banko in se morda nekega jutra prebudil ter v listih bral, da je šla banka k vragu? Ne. — tisočkrat ne — je dejal Jed glasno predse, ko je hodil po mestu in kuril peči.

Ostro očrtan sklep je dozorel v njem: moral bo spoznati nekaj bogatih ljudi. To je bilo središče in težišče vsega. Dokler človek spoznava samo ubožce, poslušaja zgolj govornjenje ubožcev, se nalezne misli ubožcev in se mora zadovoljevati z nadami ubožcev. Kadar pa pride do bogatašev, šele izve, kako žive in kako služijo svoj denar. Človek lovi njihove zamisli in si pridobiva prijateljev, ki človeku kažejo pot do uspeha. Bogataši imajo vse, v njihovi hovi oblasti so vsa vrata do uspeha, korakajo skozi življenje trosijo z obema rokama bogate darove. Pot do sreče: drži se v njihovi bližini, obračaj njihovo pozornost nase in jih prepriča o svoji sposobnosti, da njim lahko prav posebno koristiš.

III.

Naključje je hotelo, da je Carrie Meecham poznala bogato damo, hčer starega pionirja¹, ki je prišel v deželo s tovornim oslom in je odkril zlato žilo. Ta Miss Hugins je bila stara devica, ki se je sprla z vsemi sorodniki, kjer so ji hoteli pobrati denar; prebivala je prav sama zase v palači, ki jo je zgradil njen oče. Tu pa tam je prihajala v banko in Carrie ji je izgotavljala listine.

Tako sta se spoznali in nekega lepega dne je bogata dama povabila revno damo k sebi. Od tega časa je smela

¹ Pionirji so bili prvi naseljniki v Ameriki, ki so iz obljudenih pokrajin prodirali vse dalje na Zapad in uživajo njihovi potomci še danes posebno spoštovanje.

Izpremembe v organizaciji obratovanja, ki bi onemogočale izvedbo volitev v navedenih edinicah, upravičuje volilni odbor, da volilne edince drugače porazdeli. Prepričani pa smo, da bo volilni odbor to, kakor vse druge izpremembe, pravočasno razglasil. Volilne komisarije tvorijo v posameznih volilnih edinicah obratni zaupniki dotičnega oddelka. Pravico prisostvovanja imajo do izročitve volilne žare volilnemu odboru vse organizacije po svojih zastopnikih. Glasovnice, katere razdele volilni komisariji za svoje volilne edince, bodo žigosane z žigom bratovske skladnice. Glasovanje bo tajno. Na glasovnico zapišeš predstavnika one kandidatne liste, za katero glasuješ. Glasovnica se odda osebno na določenem volišču v volilno žaro.

Naša organizacija je postavila v vseh edinicah svoje kandidate. Prepričani smo, da bodo naši glasovi močno narasli. Postavili smo v vseh volilnih edinicah kandidatne liste zato, da izvršimo plebiscit napredka naše moči. Zato vsi volit! Nikdo naj se ne pusti izbegavati od nikogar. Vsa pojasnila vam bodo dali naši, zato postavljenj zaupniki, ki bodo v vseh oddelkih. Tozadevno se bo vršil tudi v nedeljo sestanek. Poleg tega bo tudi na dnevnem redu sprejetje poslovnika za podporni fond. Zadržite se radi nezadostne večine ni vršil. Ker se s sprejetjem poslovnika poviša tudi članarina, je interes posameznika, da sam s svojim glasom odločuje: za ali ne. Točno ob pol 10 v nedeljo na svidenje!

Viničarji

iz centrale. Načelstvo SZV je na svoji seji 5. septembra sklenilo, da upostavi uradne dneve tajništva »Strokovne zveze viničarjev« v Mariboru. To zategadelj, ker je članom naših skupin iz okolice Maribora in iz gorenjih Slovenskih goric mnogo predaleč prihajati v svojih zadevah v Ljutomer. Uradni dnevi bodo dvakrat na mesec in sicer na vsako prvo in tretjo soboto v mesecu ob 10 naprej in potem v nedeljo od 9 do pol 12, v prostorih »Jugoslovanske strokovne zveze«, ki je nameščena v tretjem nadstropju nove palače Okrožnega urada za zavarovanje delavcev, nasproti palače okrožnega sodišča v Mariboru. Prošnje, pritožbe, prijave in razne podpore, predloge za viničarske komisije in sploh vse, bodo člani lahko osebno predložili ob teh prilikah. Skupinam pa bo omogočen s tem večji stik s svojo centralo. Možnost bo s tem dana za večkratne sestanke naših skupin, predavanja in razno. Uradovat bo hodil tajnik centrale tov. Peter Rozman. Prvi uradni dan bo že dne 30. septembra in dne 1. oktobra, drugi potem 15. in 16. oktobra. Obvestite o tem vse viničarje v svoji okolici.

Zgornje Hoče. Na sestanek članov, ki se je imel vršiti dne 4. septembra popoldne, mi je nevihta z močnim dežjem zaprla pot naprej, iz Maribora, kamor sem se vrnil z viničarske komisije iz Dragočeve, ob pol 4, da tako nisem prišel na zborovanje. Prosim

vse, ki ste me pričakovali, da mi ta izostanek dobrohotno izpregledate. — Peter Rozman, tajnik.

Slovenska Bistrica. Na praznik Male Gospojnice se je vršil redni občni zbor naše skupine v prostorih mestne hranilnice. Udeležba viničarjev bi gotovo bila še večja, ko ne bi nasproti organizaciji delovali gotovi vinogradniki, še bolj pa taki, ki nosijo šaržo nekakih nadviničarjev. Marsikdo misli, ako je postal nekaj predelavec, da mu ni treba več držati z navadnim tovarišem, da ga more v obrambi njegovih pravic radi svoje šarže celo preganjati. Toda vse ovire, vsake grožnje nič ne bodo pomagale. Organizirani viničarji bomo šli svojo dosedanja pot naprej. To nam jamči sedaj novoizvoljeni odbor pod vodstvom preizkušnega veterana za viničarske pravice, predsednika tovariša Brauče Antona. Izšerno poročilo je podal na tem zborovanju tajnik zveze tov. P. Rozman. Živi borbo!

To je zavest in vzgled! Grajščinski oskrbnik ni maral trpeti enega od viničarjev zato, ker je član in celo voditelj skupine »Strokovne zveze viničarjev«. Vedno ga je zbadal. Ob neki priliki, ko so bili tudi vsi ostali viničarji navzoči, pa ga je hotel radi organizacije popolnoma osramotiti, da bi s tem odvzel še drugim zaupanje v strokovno organizacijo. Začel je tako: »Zakaj se Vi brigate za »Strokovno zvezo viničarjev«, saj Vam pri nas nič ne manjka?« Viničar: »Če mi ni treba boriti se zase, pa se moram za druge.« Oskrbnik: »Pa kaj Vas brigajo drugi, pustite jih, naj bodo!« Viničar: »Pa ni tako. Boriti se za svojega tovariša, to je moja dolžnost!« Oskrbnik: »A tako? In če bi tudi mi Vam odtegnili, kar imate sedaj zaslužka, ali bi se tudi nam uprli?« Viničar: »Cisto gotovo, da se bi, ker krivico bomo preganjali brez pardona povsod.« — Od tistega časa pa ima dotični viničar mir pred svojim oskrbnikom. To je storila njegova odločnost in zavednost. Kaj pravite k temu dogodku tisti, ki se bojite, če bi Vaš gospodar vedel, da ste člani »Strokovne zveze viničarjev«, pa tisti, ki se ne upate braniti svojih zakonitih pravic strokovne organizacije, niti pred navadnim in nevednim človekom? Samo v lepši suknji, če se kdo postavi pred Vas, pa mnogi že več ne zna, kje je leva, kje pa desna. Kdor je pošten in dela, se nima nikogar bati. Tudi viničar ne!

Zelo značilno. Mnogokrat smo že morali slišati očitek, češ, da ni strokovna organizacija nič vredna. Ako bi bilo v resnici tako, potem se gotovim vinogradnikom in raznim drugim, ne bi trebalo toliko boriti proti njej. Ako imamo tukaj nekaj, kar je brez pomena, tedaj se tega ne bojimo in se za tako stvar ne zmenimo, še manj pa ne nasprolujemo njenemu obstanku. Ta očitek, da »Strokovna zveza viničarjev« nič ni, je samo strah vesti vsakega tistega, ki hoče viničarje izkoriščati, ki jim ne priznava niti pravičnega zaslužka, niti zakonitih pravic. Tak tudi nasprotuje dejstvu, ako bi se kdaj viničarji s svojo obrambo poslužili mogočene

Carrie približno enkrat na mesec pri njej obedovati in občudovati njene zaklade: bisere in nakitje, kepe čistega zlata iz očetovega rudnika in spominke, ki jih je prinesla iz svete dežele in s Kitajskega.

Pripovedovala je Carriei najnovejša poročila o zločinstvih svojih nečakov. Carrie je prihajala potem v pension in povedala Lizi in naslednje jutro je vse skupaj pripovedovala gostom. In vsi so se nad stvarjo zabavali ter vezali te novosti z ostalim, kar so kjerkoli slišali o hudobnih nečakih in nečakinjah. Dva do tri dni so potem tvorili bogata Miss Hugins, njena palača in njeni sorodniki predmet razgovora med gosti v pensionu Rusher. Upanje, da utegneta to damo kdaj spoznati in dobiti od nje povabilo za v palačo, je bila ena od vab, ki so zabingljale pred Jedom in Lizo, kadar sta se poigravala z mislimi, da bi Jed utegnil zabresti v Carriejine zanke.

V pensionu so bili tudi še drugi gostje, ki so bili znani z bogatimi ljudmi. Eden od študentov je imel strica, ki ga je ponosno omenjal vselej, kadar je ugled Carrie Meechamove le preveč stopil v ospredje. Spet je imel oddaljenega bratranca, ki je bil posestnik velike trgovine z železnino in ki ga je za vsak božič vabil k sebi; brž ko je torej kdo opisal notranjščino kake bogate hiše, je začel ta študent opisovati svojega bratranca. Če je Carrie pripovedovala, kaj je miss Hugins za kosilo, je pripovedoval študent, kaj je za kosilo njegov stric. Tretji študent je bil že v Evropi in je tam naletel na milijonarja, ki se ni mogel znajti na muzejskih hodnikih; potovala sta torej dobršen del skupaj, zato je ta mladi mož imel pravico pomagati, kadar so se prepirali o vprašanju, kaj bogataši jedo, kaka vprašanja stavijo in kaj govore. V Rusherjevem pensionu je bila komaj katera tako ubožna in neznatna oseba, ki ne bi s svojim deležem pomagala pri splošnem razgovoru. S tem, da so svoje zaklade delili med seboj, se jim je posrečilo nabrati si znatno zalogo lepega vedenja in navad, da so v tujih obiskovalcih lahko vzbujali spoštovanje.

Jed je vse to željno sesal vase in potem o vsem tuhtal in tuhtal, ko je hodil od peči do peči. Vse dobro v življenju prihaja od bogatašev: vsa prostost, lepota, moč, da, tudi vsa varnost. Neki študent je imel teto, ki je bila nekoč gospodinja pri bogati dami. Ko je ta dama umrla, je gospodinji zapustila dvatisoč dolarjev. Lastnik trgovine z železnino je pomagal študirajočemu bratranču plačevati šolnino. Miss Hugins je Carrieji Meechamovi podarjala svoje ponošene obleke in ji dajala božična darila, ki jih je Carrie skrbno hranila in kazala vsem znancem, prav tako kot miss Hugins svoje dragulje in zlate kepe njej.

ga sredstva sloge v strokovni organizaciji. Da je naša organizacija vse več, kakor pa nič, naj služi samo ta primer: Neki inozemski velewinogradnik ima po različnih naših krajih svoje vinograde. V tistih krajih, kjer so njegovi viničarji organizirani, tam se precej redno izplačuje zaslužek, da je tudi redno vsako leto pripadajočo nagrado 100 Din od vsakega orala gorice. Tam, kjer pa njegovi viničarji niso organizirani, pa se od lani niso vsega zaslužka dobili, kaj šele od letos. Tam tudi ni nobenega govora o kakšni nagradi po viničarskem redu. In glejte kolika razlika je to. Koliko zgrube dotični neorganizirani viničarji že v denarju. Koliko gorje trpijo, ker telo opravljati morajo, na zaslužek pa lahko deset let čakajo? Kako in iz česar naj potem živijo? In če so vsi ti viničarji enega gospodarja, zakaj nimajo potem tudi vsi enakih pravic? Odgovor je samo ta: če bi bili vsi viničarji organizirani, bi bilo vsem enako. Bolj kakor pa viničarji sami, razume dotični vinogradnik, kaj je strokovna organizacija delavstva. Zato pa se tudi tako držijo! Tam kjer so njegovi viničarji člani organizacije, tam jim da, kar jim gre, kjer pa to niso, tam pa dela, kakor se njemu zazdi in jih neusmiljeno izkorišča. To pa ni slučaj samo tukaj, marveč skoraj se povsod je položaj enak. Tovariši! Povejte vsem viničarjem, da je ključ do poštenega in rednejšega izplačevanja našega zaslužka, do izvajanja viničarskega reda samo v naših rokah. To je v strokovni organizaciji, katera pa mora biti močna in vztrajna.

Delavska mladina

Ljubljana. Občni zbor naše družine v sredo, dne 7. septembra je bil zelo lepo obiskan. Poročila odbornikov so bila izčrpna in zanimiva. V novi odbor so bili izvoljeni: Culjkar Franc, Butinar Jože, Potočnik J., Šter L., Bučer Slavko in Koman Mira. Za duhovnega vodjo je bil izvoljen tov. p. France Ačko. Družina si je naložila za širiteljsko (»Širak«) število 300, to se pravi, da namerava sedanje članstvo družine pridobiti toliko novih tovarišev, da bo šela družina koncem 1. 1932 300 pripadnikov. Prepričani smo, da se bo v članstvu tako razvil duh aktivnosti, da bo to število še preniko. Po obravnavanju številnih predlogov se je občni zbor zaključil s petjem himne.

Vojnik. Družina je naredila izlet k Sv. Tomažu. Izleta so se udeležili tudi številni domači prijatelji, kakor tudi tamburaši iz Celja. Družina je premalo aktivna in se je oddaljila od prave vzgojne črte. Za »Širak« si je postavila dru-

žina število 40. Prepričani smo, da se bodo pri agitaciji izoblikovali voditelji.

Trbovlje. Isto neodložno tipanje kakor v Vojniku vidimo v Trbovljah. Manjka odločnosti in aktivnosti. »Za »Širak« si je postavila družina 100 pripadnikov. Za Trbovlje je to število pač majhno. Manjka pa še precej, največ pa čuta za red in disciplino. Zelo škodljivo vpliva na rudarsko mladino meščanski šport

Zalog. Zalog pridobi 20 novih pripadnikov. Sedaj jih ima 80, torej ima doseči število 100. Organizacija je izvedena dobro, manjka pa iznajdljivosti pri delu in pa še precej organizacijske zavesti.

Občni zbori. Občni zbor Krekove družine Hudajama bo dne 2. oktobra; Krekove družine Polhov gradec dne 25. septembra.

Širiteljska akcija. Začeli smo s pripravami. Občni zbori družin se vrše, ugotavlja se stanje družin in določa se število pripadništva, ki ga je treba doseči do konca leta. Centrala bo izvedla tudi natančne revizije.

Sv. Peter v Ljubljani. Naša družina priredi v petek, dne 16. t. m. ob 8 zvečer v društvenih prostorih na Sv. Petra cesti skioptično predavanje o sodobni Franciji. Predavanje bo pojasnjevalo nad 90 krasnih slik. Vabimo poleg članstva tudi naše prijatelje.

Izletniški odsek naše družine priredi izlet v nedeljo, dne 18. t. m. v Kamenco k Sv. Heleni. Izlet je popoldanski. Odpeljemo se s popoldanskim vlakom do postaje Laze. Vabljeni tudi starši in prijatelji naše delavske mladine.

Celje. Morda mislite, da Krekovi v Celju spimo, pa temu ni tako. Imamo redne 14-dnevne sestanke, kamor pride redno okoli 25 do 35 tovarišev in tovarišic. Ravno te dni smo končali dramatski tečaj. Posečalo ga je okoli 30 tovarišev in tovarišic. Tečaj je lepo uspel in smo zopet pridobili nekaj novih diletantov. Vodili so ga tov. dr. Finžgar, dr. Gantar, Debeljak in Miklič. Imamo tudi redne tamburaške vaje tako, da so vsi tov. redno zaposleni.

V nedeljo, dne 25. t. m. imamo redni občni zbor naše družine, na katerega vabimo vse naše člane in prijatelje. Ravno tako ima tudi naša skupina JSZ redne sestanke vsako zadnjo nedeljo v mesecu.

»Del. Pravico« nekateri radi čitajo, prosimo jih pa, da postanejo tudi njeni naročniki in sodrujnik. — Oktobra pa pričnemo s socialnim tečajem.

Doma in po svetu

Zopet bombni atentati. Na orožniško postajo v Brudanih blizu velebitske planine so neznanici vrgli bombo, nato pa pobegnili v Zader. 9. septembra je med postajama Mikanovci - Vodjimeš eksplodirala pod lokomotivo manjša količina eksploziva. Škoda je bila v obeh slučajih neznatna.

Nemški parlament je vlada razpustila takoj na drugi seji. Hitlerjevski predsednik pa razpusta ni priznal in je parlament kljub temu izglasoval na predlog komunistov nezaupnico vladi s 513 glasovi proti 32 glasovom nemških nacionalcev. S tem je bila izglasovana tudi nezaupnica predsedniku Hindenburgu, ki je vendar izjavil, da je to vlada njegovega popolnega zaupanja. Vlada mora sedaj najkasneje v 2 mesecih razpisati in izvršiti nove volitve — seveda če hoče vsaj na videz še biti ustavna vlada, dejansko je itak že prava vojaška diktatura.

Katalonija je dobila z glasovanjem v španskem parlamentu 10. septembra svojo avtonomijo. Ima lastno vlado s politično in finančno samoupravo. Uradni in sodni jezik bo prvenstveno katalonščina. Ima tudi lastno sodstvo. Zakon je bil sprejet s 314 proti 24 glasovom. — Iste dne je bil s 318 proti 19 glasovom sprejet zakon o agrarni reformi. Z njim se brez odškodnine razlašajo grofovski veleposestva in se razdele revnim kmetom in najemnikom. Vlada se pripravlja, da bo priznala sovjetsko Rusijo.

Konferenca v Stresi dosedaj še ni prav nič sklenila.

Francija je odgovorila na nemške zahteve po svobodi oboroževanja, da se mora to rešiti med vsemi državami, ki so podpisale versaillesko mirovno pogodbo. Sicer pa da ona ne more dovoliti Nemčiji povečanja armade, ker bi se potem začela divja tekma v oboroževanju in ker mora vendar le skrbeti za svojo varnost. — Italija je odgovorila Nemčiji, da ji pravno v celoti prizna njene zahteve, da naj se tozadevni skle-

pi napravijo na razorožitveni konferenci v Ženevi. — O Angliji pa poroča časopisje, da podpira francoske težnje.

Japonska je kljub kitajskemu protestu priznala Mandžurijo kot neodvisno državo. Japonci že delajo načrte, kako bi osnovali še eno novo državo in sicer na severu Kitajske z glavnim mestom Pekingom. Seveda bi bila pod japonskim vplivom. — Preiskovalna komisija Društva narodov priporoča, naj države priznajo novo Mandžurijo kot samostojno državo, le suvereniteto naj vrstijo Kitajska z japonskim svetom, policijo pa naj vodijo inozemski častniki.

V Ameriki se bo ustanovila delavska stranka. Voditelji strokovnih organizacij upajo, da bodo brezposelni, ki jih je 13 milijonov, takoj pristopili v novo stranko.

Gandi vztraja pri svojih zahtevah, in na povabilo Angležev ni hotel preklicati državljanske nepokornosti, čeprav je vlada obljubila, da bi v tem slučaju izpustila 5000 od 19.000 zaprtih voditeljev.

Vajeniško skrbstvo

Iz celokupne zdravniške statistike posnemamo, da je ugotovila zdravniška preiskava leta 1930 ob priliki sprejema pri vajencih, oziroma vajenkah med drugimi sledeče bolezni, oziroma defekte:

Bolezen:	Vajenci:	Vajenke:
Apicitis	1459	750
Anemija	1478	1426
Nevroza	142	211
Nevrastenija	97	45
Bronchitis	176	74
Vnetje rebrne mreže	38	6
Pleuritis	—	25
Vitium cordis	390	147
Tonsilitis	—	210
Pharyngitis	4	178
Splošna oslabelost	1792	144

Zanimiva je pridobitev na teži tekom bivanja v vajeniških domovih:

Pridobitev:

kg	Vajenci:	Vajenke:
0.5	391	39
1.0	762	104
1.5	853	192
2.0	1033	345
2.5	766	495
3.0	727	767
3.5	381	525
4.0	223	490
4.5	113	250
5.0	77	153
5.5	28	69
6.0	13	46
6.5	5	31
7.0	2	13
7.5	3	2
8.0	3	6
8.5	0	2
9.0	0	1

5380 3590

Izguba:

0.5	66	5
1.0	20	2
1.5	13	0
2.0	7	0

106 7

Neizpremenjena je ostala teža pri 228 vajencih in 40 vajenkah. — Celokupna pridobitev na teži: 23.207,5 kg. — Celokupna izguba na teži: 91 kg.

Proletarska kultura

Krekova knjižnica na velesjemu. Privikrat smo letos opazili med drugimi knjižnicami založbam tudi malodonekrekove knjižnice, ki je razstavila letos svoje publikacije. Skromni oddelek je opremila z lastnimi sredstvi žena tovariša Vilfana in je tudi sama predsedala vse dolge ure ter vsakemu obiskovalcu razlagala pomen založbe in vrednosti publikacij. Vsa vesela je pripovedovala, da je dobila že veliko novih naročnikov in s tem je znatno pripomogla knjižnici do precejšnjega novega razmaha, obenem pa je z njo seznanila ogromno število obiskovalcev velesjema. Gospej Vilfanovi moramo biti iz srca hvaležni za njeno veliko požrtvovalnost, saj je s svojim trudom znatno pripomogla k razširjenju krščanske delavske kulture.

BESEDA.

Za avgust in september je izšla. Ima tole zanimivo vsebino: Mirko Javornik obravnava položaj in naloge slovenske akademske mladine in mlade inteligence, ki je svobodna in neodvisna in ki čuti bedo, s katero obkledajo slovenski narod njegovi sovražniki, pa tudi njegovi lastni sinovi. Članek je pisan z mladostnim zanosom in dokazuje radikalni odklon mladine od celotne skvarjene meščanske družbe in njenih ustanov. Zraven pa budi veliko upanje, da bo bodoča inteligenca avantgarda teptanega naroda, delavcev in kmetov. — Nato razvija Miško Kranjec misli o »novih smereh v slovenski literaturi« in ugotavlja, da vodi in nosi sodobno slovensko literaturo vključno le mladina, ki je zrastle po vojni. Vsa predvojnja pisateljska generacija je že čisto odmrta in ne pomeni nič. Umetnost ima to nalogo, da človeka, ki pada, dviga, da mu kaže smisel življenja, danes pa še posebej, da zopet zveže človeka z delom, da ga priklene k strojem, v rove in mu pokaže veličastnost narave in dela. — B. — B. razčlenjeta v sledeči razpravi naziranje Tomaža Akvinskega o delu in lastnini. Ugotavljata, da je po Tomažu edini vir vrednosti delo in da je zasebna lastnina produkcijskih sredstev le ustanova obče človeškega prava, nikakor pa ne zapoved naravnega prava ali božjih postav. Članek končava z zahtevo po nujni spremembi sedanjega prava in s tem celotne družabne ureditve. — France Šmon podaja po poročilu Narodne banke razvoj našega kapitalističnega gospodarstva v letu 1931, ko je nastopila sedanja kriza. Številke dokazujejo, kako trpita radi krize le delavec in kmet, prav nič pa kapitalist, ki še vedno vleče profit. — Sledi konec zanimive

Zajtrkovalnica, vinarna nudi razna dobra štajerska in dalmatinska vina. Delikatose vse vrste. Speerijsko blago najboljšje v zalogi in v lastni pražarni vedno sveže pražena kava, na željo tudi mleto, dobite najceneje samo pri

F. R. KOVAČIČ
LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 32

razprave o finančno-politični borbi za kulisami mednarodne finance. Številko zaključujejo ocene novjših slovenskih knjig. — »Beseda« priporočamo vsem!

Knjižnica Jugoslovanske strok. zveze.

Načelnstvo JSZ je določilo za knjižničarja knjižnice tov. blagajnika JSZ. Knjižnica se bo nanovo preuredila. Založil se bo tudi nov seznam knjig.

Vsled tega vabimo vse tovariše, da vrnejo vse knjige in brošure, ki so si jih kdaj izposodili. Vrniti je treba tudi izposojene revije.

Tovariše in prijatelje JSZ, ki imajo morda kako knjigo, ki jo morejo sami pogrešati, prosimo, da take knjige darujejo za našo knjižnico. Predvsem hvaležno sprejemamo knjige, ki se pečajo z delavskim in splošnim socialnim vprašanjem, aktualne politične vsebine, modroslovne in versko znanstvene, zakoni ter narodno gospodarske.

Dobrodošli so letniki Socialne misli in dokumenti iz zgodovine krščanskega slovenskega delavskega gibanja.

Padec cen v avgustu

Indeks cen Narodne banke

Pravkar objavljeni indeks cen Narodne banke za veletrgovino za mesec avgust kaže, da je skupno padel indeks za 3 točke, v glavnem radi nižjih cen žita, ker je prišlo novo blago na trg in ker je prenehal popolnoma dosednji žitni režim.

Indeks cen rastlinskih proizvodov je padel od 73.2 na 64.0 zaradi znatno nižjih cen pšenice, ovs, fižola, ječmena in rži. Tudi cene živalskih proizvodov so padle in sicer od 57.2 na 53.6, to pa radi tega, ker so padle cene prašičev, masti, slanine in volov. Cene kož so ostale v glavnem neizpremenjene. Pač pa je zaradi podražitve bencina narastel indeks cen za mineralne proizvode. Indeks cen industrijskih proizvodov je ostal popolnoma neizpremenjen. Med industrijskimi proizvodi so padle cene kmetijskim proizvodom, dočim so narastle cene proizvodov iz jekla in železa.

Neugodno je dejstvo, da je padel indeks cen izvoznih proizvodov, dočim je nasprotno indeks cen uvoznih proizvodov celo narastel, kar je v zvezi s položajem na našem deviznem trgu.

Indeks je bil naslednji:

	8. 1931	7. 1932	8. 1932
rastlinski proizv.	75.7	73.2	64.0
živalski proizv.	75.6	57.2	53.6
mineralni proizv.	75.7	76.4	77.3
industrijski proizv.	70.8	63.4	63.4
skupni indeks	73.6	65.6	62.6
izvozni proizvodi	74.9	61.1	57.0
uvozni proizvodi	68.0	66.1	66.5

OPOZORILO UREDNIŠTVA.

O skupni fronti delavstva smo prejeli še več člankov. Ker pa ne gre, da bi se v našem listu gotov problem obravnaval v brezkončnost, opozarjamo vse tovariše, da bo v bodoče obravnavala to vprašanje »Beseda«. Njenemu uredništvu naj se torej pošilja tozadevni material.

Uredništvo.

KNJIGOVEZNICA

JUGOSLOVANSKE TISKARNE, prej K.T.D

LJUBLJANA

KOPITARJEVA UL. 6/II

Čitalnica in tvornica poslovnih knjig - Stalna velika zaloga vsakovrstnih saldakonti, štrac, journalov i. dr. lastnega izdelka

Za Jugoslovansko tiskarno K. Čeč. Izdaja za konzorcij »Delavske Pravice« in ureja: Peter Lombardo.

Vsak par pod 50 dinarjev

Z železno voljo **ZNIŽUJEMO CENE**
Borimo se proti draginji. Zaposluje domače delavce.
Odstranjujemo brezposelnost. Podprite naše delo. **Bata**

~~39~~ **29**

Vrsta 4432-00

Udobni čevlji z gumijastim podplatom. Za otroke Din 29⁻, za ženske Din 35⁻, za moške Din 39⁻ par. Za telovadbo.

~~49~~ **35**

Vrsta 3661-00

Otroški visoki čevlji iz rujavega ali črnega boksa s trpežnim usnjatim podplatom. Isti v raznih kombinacijah za isto ceno.

~~49~~ **35**

Vrsta 2942-00

Sandale kot čevlji z močnim podplatom. Sedaj stanejo: otroški samo 29⁻, 35⁻, ženski Din 39⁻, moški Din 49⁻.

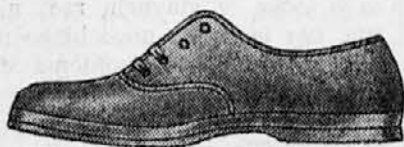
~~59~~ **39**

Vrsta 3222-00

Isto za dijake, ki strgajo vse, kar vzamejo na noge. Neraztrgljivi čevlji iz rujavega boksa z neraztrgljivim podplatom iz vulkaniziranega gumija. Vel. 26-34 Din 39⁻, od 35-38 Din 59⁻.

~~49~~ **35**

Vrsta 4435-00

Praktični in lahki čevlji iz sivoga platna z gumijastim podplatom. Za malo denarja mnogo zadovoljstva.

~~59~~ **39**

Vrsta 1905-76

Udoben čevlček iz belega platna obrobljen v barvah. Primeren za sprehod in štrand.

~~69~~ **49**

Vrsta 5725-77

Elegantni platneni pumpe čevlčki z gumijastim podplatom. Okusni in lepi. Za malo denarja mnogo udobnosti in elegance.

~~59~~ **39**

Vrsta 3162-00

Za dečke nepremočljivi čevlji iz masnega usnja z neraztrgljivimi podplati. Vel. od 9-11^{1/2} t. j. od 27-34 Din 39⁻, od 2-5 t. j. od 35-38 Din 59⁻.

~~69~~ **49**

Vrsta 2145-09

Udobni in lahki čevlji z gumijastim podplatom. Za ulico, sport, vrt in dom.

~~69~~ **49**

Vrsta 2755-78

Udoben in lahek čevlček iz platna raznih barv z gumijastim podplatom in peto. V toplih dnevih za vsakdanjo nošnjo.

~~49~~ **39**

Vrsta 4438-00

Platneni polčevlji v sivi ali rujavi barvi z gumijastim podplatom. Udobni in lahki, služijo tudi kot telovadnji čevlji.

~~69~~ **49**

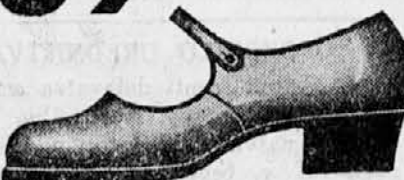

Vrsta 1675-71

Okusni čevlčki iz platna z gumijastim podplatom v mavričnih barvah. Za štrand in sprehod.

Vsak par pod 100 dinarjev

~~79~~ **69**

Vrsta 3945-03

Praktični čevlji iz črnega boksa. Najprimernejši čevlji za gospodinje. Za trg in vsakdanjo uporabo.

~~69~~ **59**

Vrsta 3337-12

Praktični in udobni čevlji široke oblike s prožnim gumijastim podplatom. Za urad in sprehod.

~~69~~ **49**

Vrsta 2947-00

Moške sandale z močnim usnjatim podplatom. Za ulico in vsako priliko. Otroške Din 29⁻, ženske Din 39⁻.

~~89~~ **79**

Vrsta 0167-00

Čizme iz močnega masnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za delo na polju in vsak štrpalec.

~~79~~ **69**

Vrsta 3925-03

Močni čevlji iz črnega boksa z močnim usnjatim podplatom. Za štrpalec in vsakdanjo nošnjo.

~~79~~ **69**

Vrsta 2927-15

Moški polčevlji iz rujavega in črnega govejega boksa z usnjatim podplatom. Najprimernejši za vsakdnevno nošnjo v lepem vremenu.

~~109~~ **99**

Vrsta 3967-22

Udoben čevlji iz črnega boksa z vulkaniziranim gumijastim podplatom. Za praznik in nedeljo.

~~129~~ **99**

Vrsta 1185-36

Zelo eleganten in udoben čevlček v raznih barvah. Primeren za sprehod v toplih dneh

~~129~~ **99**

Vrsta 1645-05

Enostaven toda okusen čevlček s sponko. Za isto ceno dobite razne druge modele.

~~99~~ **89**

Vrsta 2945-11

Okusni čevlji iz rujavega in črnega boksa. Neobhodno potrebni vsaki gospodinji za nedeljo in praznik. Isti iz laka Din 99⁻.

~~129~~ **89**

Vrsta 1937-22

Okusni moški čevlji iz črnega ali rujavega boksa z gumijastim podplatom. Gumijasti podplati je neraztrgljivi.

Pridite v naše prodajalne, naši sotrudniki Vas pričakujejo ter Vas bodo z veseljem postregli.
ZA VSAK PAR JAMČIMO!

Bata